

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO
3 STRAIPSNIO 1 DALIES (2009 M. GRUODŽIO 8 D. REDAKCIJA)
NUOSTATOS ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI**

2015 m. lapkričio 26 d. Nr. KT31-N20/2015

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Prano Kuonio, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2015 m. lapkričio 19 d. rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 44/2014 pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-57/2014 ištirti, ar Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalis (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) tiek, kiek, pasak pareiškėjos, joje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją gaunančios 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios motinos praranda teisę gauti politiniams kaliniams ir tremtiniams skiriamą nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:**I**

Pareiškėjos Seimo narių grupės prašymas grindžiamas šiais argumentais.

Politinės kalinės ar tremtinės, paskyrus joms Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją (toliau – antrojo laipsnio valstybinė pensija) už tai, kad jos pagimdė (įvaikino) 5 ir daugiau vaikų, išaugino juos iki 8 metų ir gerai išauklėjo, pagal Valstybinių pensijų įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 3 straipsnio 1 dalį praranda teisę į politiniams kaliniams ar tremtiniams skiriamą nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją. Šių pensijų prigimtis yra skirtinga, todėl 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar tremtinės turėtų turėti teisę gauti abi minėtas valstybines pensijas. Tokiu teisiniu reguliavimu, pagal kurį antrojo laipsnio valstybinės pensijos mokėjimas priklauso nuo to, ar asmuo gauna nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, yra pažeidžiama asmens teisė gauti užtarnautos pensijos išmokas, nepagrįstai ribojama konstitucinė asmens teisė į nuosavybę.

Be to, pareiškėja atkreipia dėmesį į tai, kad neįmanoma nustatyti darbo užmokesčio tremtyje, dėl to tremtiniams mokama senatvės pensija yra mažesnė, taigi nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija tremtiniams gali būti laikoma sudedamąja jų senatvės pensijos dalimi.

II

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Seimo atstovo Seimo Pirmininko pavaduotojo Algirdo Syso rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštaruoja Konstitucijai. Suinteresuoto asmens atstovo pozicija grindžiama šiais argumentais.

Pareiškėja ginčija dviejų rūšių valstybinių pensijų – antrojo laipsnio valstybinės pensijos, skiriamos 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusioms (įvaikinusioms), iki 8 metų juos išauginusioms ir gerai išauklėjusioms motinoms, ir politiniams kaliniams ir tremtiniams skiriamos nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo tam pačiam asmeniui sąlygų, pagal kurias asmuo turi pasirinkti vieną iš šių pensijų, atitiktą Konstitucijai. Teisė pasirinkti valstybinės pensijos rūšį nustatyta ir kitų valstybinių pensijų gavėjams. Įstatymų leidėjas, nustatydamas, kokiems asmenims skiriama ir mokama valstybinė pensija, jos skyrimo ir mokėjimo pagrindus, sąlygas, dydžius, turi paisyti konstitucinio asmenų lygybės principo. Taigi įstatymų leidėjas negali iš valstybinių pensijų gavėjų grupės išskirti daugiavaikių motinų ar nuo okupacijų nukentėjusių asmenų ir nustatyti jiems kitokias valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas. Nustačius dviejų rūšių valstybinių pensijų gavėjams – daugiavaikėms motinoms ir nuo okupacijų nukentėjusiems asmenims – teisę į abi šias pensijas, teisę į kitų rūšių valstybines pensijas įgijusių asmenų teisinė padėtis, palyginti su

jais, būtų nevienoda.

Jeigu Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nebūtų nustatyta, kad asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų, išskyrus valstybinę našlių ir našlaičių pensiją, kuri taip pat gali būti mokama tik viena su viena iš valstybinių pensijų, galėtų susidaryti tokia teisinė padėtis, kad tam pačiam asmeniui turėtų būti skiriamos ir mokamos kelios valstybinės pensijos. Nustačius vienai asmenų grupei išimtinę ir, palyginti su kitomis asmenų grupėmis, neproporcingai didesnę socialinę apsaugą, būtų pažeistas konstitucinis socialinės darnos imperatyvas. Valstybinių pensijų, kurios savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų, taip pat nuo invalidumo (neįgalumo) pensijų, ypatumai suponuoja tai, kad įstatymų leidėjas gali koreguoti tokių skirtingos prigimties pensijų teisinį reguliavimą, tačiau negali nustatyti vienai asmenų grupei kelis kartus didesnių socialinės apsaugos išmokų, palyginti su nustatytosiomis kitiems asmenims. Įstatymų leidėjui kyla priedermė nustatyti tolygų, nediskriminacinį socialinės apsaugos mastą, kad nebūtų pažeistos valstybėje nustatytos pensijų dydžių proporcijos.

Pensija, nesvarbu, iš kurio valstybės sudaromo lėšų fondo ar biudžeto mokama, yra valstybės socialinės apsaugos priemonė. Įstatymo 4 straipsnyje nustatyta motinų, pagimdžiusių (įvaikinusių) 5 ir daugiau vaikų, išauginusių juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusių, teisė į antrojo laipsnio valstybinę pensiją nėra absoliuti, ši pensija nėra pagrįsta valstybinio socialinio draudimo įmokomis ar kitais įnašais, ji grindžiama vadinamuoju nuopelnų principu, todėl siejama ne tik su vaikų pagimdymo ar įvaikinimo faktu, bet ir su geru jų išauklėjimu, kuris yra jų dorą gyvenimo pagrindas, ir ši pensija yra tam tikras valstybės pagarbos motinoms ženklas.

Dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijos 23 straipsniui suinteresuoto asmens atstovas pažymėjo, kad pagal šį straipsnį yra ginama teisė į jau paskirtas ir mokamas pensijas, o ginčijamu teisiniu reguliavimu nustatoma valstybinių pensijų skyrimo sąlyga, bet ne turtinių teisių į paskirtą pensiją apribojimai.

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrės Algimantos Pabedinskienės rašytinė nuomonė.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Seimas 1994 m. gruodžio 22 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymą, įsigaliojusį 1995 m. sausio 1 d. Šis įstatymas vėliau buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas.

2. Įstatymo 1 straipsnyje „Lietuvos Respublikos valstybinės pensijos“ (2006 m. gruodžio 12 d. redakcija) nustatyta:

„Lietuvos Respublikoje nustatomos šios valstybinės pensijos:

- 1) Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos;
- 2) nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos;
- 3) pareigūnų ir karių valstybinės pensijos;
- 4) mokslininkų valstybinės pensijos;
- 5) teisėjų valstybinės pensijos.

Mokslininkų valstybinės pensijos nustatomos laikinai – iki papildomo mokslininkų pensinio draudimo sistemos sudarymo.

Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos, taip pat nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos skiriamos pagal šį įstatymą. Pareigūnų ir karių, mokslininkų bei teisėjų valstybinės pensijos skiriamos pagal specialius įstatymus.“

Taigi Įstatymo 1 straipsnyje išvardytos valstybinių pensijų rūšys ir nurodyti įstatymai, kuriais reglamentuojamas valstybinių pensijų skyrimas.

3. Įstatymo 3 straipsnio „Valstybinių pensijų mokėjimo sąlygos“ 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija), kurios nuostata ginčijama šioje byloje, nustatyta:

„Asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų, išskyrus valstybinę našlių ir našlaičių pensiją, kuri taip pat gali būti mokama tik viena su viena iš valstybinių pensijų. <...>“

Taigi Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) įtvirtintas reikalavimas asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, pasirinkti vieną iš jų, išskyrus asmenį, turintį teisę gauti valstybinę našlių ar našlaičių pensiją, kuris turi teisę gauti dar vieną valstybinę pensiją.

Įstatymo 3 straipsnio 1 dalis (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) vėliau keičiama ir (arba) papildoma nebuvo.

4. Valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kitų šio įstatymo nuostatų kontekste.

4.1. Pagal Įstatymo 4 straipsnyje „Teisė gauti Lietuvos Respublikos pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją“ (2007 m. gruodžio 18 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymu) nustatytą teisinį reguliavimą teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją turi *inter alia* motinos, atitinkančios visas šias sąlygas:

- yra Lietuvos Respublikos pilietės (3 dalis);
- yra pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios (3 dalies 1 punktą (2008 m. lapkričio 6 d. redakcija));

– yra sukakusios Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių arba pripažintos nedarbingomis ar iš dalies darbingomis, netekusiomis 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I ar II grupės invalidėmis), arba dirbusios ypatingomis darbo sąlygomis, už kurias skiriama kompensacija pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą – likus iki senatvės pensijos amžiaus tiek mėnesių, už kiek mėnesių mokama kompensacija (4, 5 dalys).

4.2. Pagal Įstatymo 11 straipsnio „Asmenys, turintys teisę gauti nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas“ 1 dalies (2004 m. gegužės 4 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) 2 punkte, 13 straipsnyje „Nukentėjusiųjų asmenų, pripažintų nedarbingais ar iš dalies darbingais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais), sukakusių senatvės pensijos amžių, kalėjusių ar išbuvusių tremtyje ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose ar jiems prilygintose vietovėse, valstybinės pensijos“ (1999 m. birželio 15 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nustatytą teisinį reguliavimą nukentėjusiųjų asmenų valstybines pensijas turi teisę gauti *inter alia* politiniai kaliniai ir tremtiniai:

– jeigu jie yra Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurioje jie gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą ir kurie negauna iš kitos valstybės panašaus pobūdžio pensijos (išskyrus socialinio draudimo pensiją) ar kitokios nuolatinės kompensacinės išmokos (11 straipsnio 1 dalis);

– pateikę Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų išduotus dokumentus (reabilitacijos pažymas), patvirtinančius politinių kalinių ir tremtinių teisių atkūrimą, arba Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotus nuo okupacijų nukentėjusio asmens – politinio kalinio ar tremtinio teisinio statuso pažymėjimus (11 straipsnio 1 dalies 2 punktas (2006 m. birželio 22 d. redakcija));

– pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I ar II grupės invalidais), arba sukakę senatvės pensijos amžių; arba pripažinti netekusiais 45–55 procentų darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – III grupės invalidais) neteisėto kalinimo ir tremties, pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijoms (rezistencijos) veiksmų metu, būdami išvežti priverstiniais darbams, būdami getuose ir koncentracijos stovyklose ar kitais Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais; arba kalėję ar išbuvę tremtyje ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose ar jiems prilygintose vietovėse pagal Vyriausybės patvirtintą buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonų ir jiems prilygintų vietovių sąrašą – likus 5 metams iki senatvės pensijos amžiaus (13 straipsnis).

4.3. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) nustatytą teisinį

reguliuojamą aiškinant kartu su nustatytoju Įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkte (2008 m. lapkričio 6 d. redakcija), 11 straipsnio 1 dalies 2 punkte (2006 m. birželio 22 d. redakcija), 13 straipsnyje (1999 m. birželio 15 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), pažymėtina, kad joje įtvirtintas reikalavimas *inter alia* politinėms kalinėms ar tremtinėms, turinčioms teisę gauti (ar gaunančioms) nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, pagimdžiusioms (įvaikinusioms) 5 ir daugiau vaikų, išauginusioms juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusioms ir dėl to įgijusioms teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, pasirinkti vieną iš šių pensijų.

Pažymėtina ir tai, kad pagal Įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą politinės kalinės ar tremtinės, pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios, teisę į nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją ir antrojo laipsnio valstybinę pensiją gali įgyti vienu metu (pavyzdžiui, sukakusios Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių arba pripažintos nedarbingomis ar iš dalies darbingomis, netekusiomis 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I ar II grupės invalidėmis)) arba teisę į vieną iš šių valstybinių pensijų gali įgyti anksčiau nei į kitą (pavyzdžiui, pripažintos netekusiomis 45–55 procentų darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – III grupės invalidėmis) neteisėto kalinimo ir tremties, pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijoms (rezistencijos) veiksmų metu gali anksčiau įgyti teisę į nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, o dirbusios ypatingomis darbo sąlygomis, už kurias skiriama kompensacija pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą, gali anksčiau įgyti teisę į antrojo laipsnio valstybinę pensiją).

5. Minėta, jog, pareiškėjos nuomone, nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija, mokama tremtinėms, gali būti laikoma sudedamąja jų senatvės pensijos dalimi, todėl bylos kontekste svarbu išsiaiškinti kai kuriuos socialinio draudimo senatvės pensijų mokėjimo tremtinėms ir politiniams kaliniams aspektus. Valstybinių socialinio draudimo pensijų santykiai reguliuojami *inter alia* Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu (2005 m. gegužės 19 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir (arba) papildymais).

5.1. Pagal šiame įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą senatvės pensiją gali sudaryti trys dalys: pagrindinė dalis, garantuojanti minimalų pensinį aprūpinimą asmenims, kuri nustatoma atsižvelgiant į bazinę pensiją; papildoma dalis, suteikianti papildomą pensinį aprūpinimą įstatyme nurodytiems asmenims, draustiems valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, kuri nustatoma kiekvienam asmeniui pagal jo draudimo stažą ir per draudimo laikotarpį turėtas draudžiamąsias pajamas; priedas už stažo metus, suteikiantis papildomą pensinį aprūpinimą asmenims, turintiems didesnę nei 30 metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, taip pat nustatomas remiantis bazinės pensijos dydžiu (6 straipsnis).

5.2. Atitinkamos senatvės pensijos dalys apskaičiuojamos taip:

– pagrindinė senatvės pensijos dalis lygi 110 procentų Vyriausybės tvirtinamo bazinės

pensijos dydžio, kuris negali būti mažesnis nei 110 procentų minimalaus gyvenimo lygio (13 straipsnis, 23 straipsnio (2007 m. gruodžio 6 d. redakcija) 1 dalis);

– papildoma senatvės pensijos dalis apskaičiuojama pagal įstatymų leidėjo nustatytas formules, pagal kurias atsižvelgiama *inter alia* į asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą ir per draudimo (draudimosi) laikotarpį gautų draudžiamųjų pajamų dydį (17 straipsnio 1 dalis, 19 straipsnio 1 dalis (2012 m. gruodžio 20 d. redakcija), 24 straipsnio (2012 m. gruodžio 20 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) 1–3 dalys); apskaičiuojant papildomą valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalį atsižvelgiama ne tik į asmens po 1994 m. sausio 1 d. gautas, bet ir, jeigu asmuo to prašo ir jam tai naudinga, į iki 1994 m. sausio 1 d. gautas draudžiamąsias pajamas (24 straipsnio (2012 m. gruodžio 20 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) 2, 4 dalys);

– trečioji pensijos dalis – priedas už stažo metus – skiriama asmenims, turintiems didesnę nei 30 metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, taip pat apskaičiuojama pagal bazinės pensijos dydį (24¹ straipsnis (2007 m. gegužės 10 d. redakcija)).

5.3. Taigi valstybinės socialinio draudimo pensijos dydis priklauso, be kita ko, nuo asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo ir per draudimo (draudimosi) laikotarpį gautų draudžiamųjų pajamų dydžio.

5.3.1. Šiame kontekste pažymėtina, kad asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginami tam tikri iki 1995 m. sausio 1 d. buvę laikotarpiai, tarp jų – reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas, jei šis laikas neįskaitytas kaip asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu, privalomų valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo laikas (54 straipsnio 2 dalies 7 punktas), be to, reabilituotiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, dalį stažo įgijusiems kalinimo metu ar tremtyje, sąlyga įgyti minimalų stažą dirbant Lietuvos įmonėse, įstaigose, organizacijose netaikoma (1 straipsnio 5 dalis (2012 m. birželio 28 d. redakcija)).

5.3.2. Pažymėtina ir tai, kad jei už valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą laiką (*inter alia* šio įstatymo 54 straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodytą reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinį laiką) asmuo dėl svarbių priežasčių ar dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių (visai ar iš dalies neišsaugoti dokumentai, asmuo dirbo buvusios SSRS respublikose, turėjo vaiko iki trejų metų priežiūros atostogas, įmonė, įstaiga, organizacija, kurioje jis dirbo, nevykdo veiklos, nors nelikviduota, asmuo atliko būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje ir kt.) negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas pagal to laikotarpio minimalų mėnesinį darbo užmokestį (56 straipsnio 4 dalis (2008 m. spalio 20 d. redakcija)).

6. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste apibendrinant Įstatymo 3 straipsnio

1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) nustatytą ir su juo susijusį teisinį reguliavimą pažymėtina, kad pagal jį:

– politinės kalinės ar tremtinės, turinčios teisę gauti (ar gaunančios) nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, kurios yra pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios ir dėl to įgijusios teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, turi pasirinkti vieną iš šių pensijų;

– apskaičiuojant asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginamas reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas; reabilituotiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, dalį stažo įgijusiems kalinimo metu ar tremtyje, sąlyga įgyti minimalų stažą dirbant Lietuvos įmonėse, įstaigose, organizacijose netaikoma;

– apskaičiuojant papildomą valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalį, atsižvelgiama ne tik į asmens po 1994 m. sausio 1 d. gautas, bet ir, jeigu asmuo to prašo ir jam tai naudinga, į iki 1994 m. sausio 1 d. gautas draudžiamąsias pajamas;

– asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas, nuo kurio priklauso papildomos senatvės pensijos dalies dydis, už valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinį laiką apskaičiuojamas pagal to laikotarpio minimalų mėnesinį darbo užmokestį, jeigu asmuo dėl svarbių priežasčių ar dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms.

III

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje tirama Valstybinių pensijų įstatyme įtvirtinto teisinio reguliavimo, pagal kurį asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų, atitiktis Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Konstitucijos 52 straipsnyje nustatyta: „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.“

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nurodytos pensijų rūšys yra senatvės ir invalidumo pensijos, kad pagal Konstituciją įstatymu gali būti nustatytos ir kitokios, ne tik Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nurodytos, pensijos. Konstitucijos 52 straipsnyje tiesiogiai neįvardytos valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinių socialinio draudimo pensijų: jos yra skiriamos asmenims už atliktą tarnybą ar nuopelnus Lietuvos valstybei, taip pat kaip kompensacija įstatyme nurodytiems nukentėjusiems asmenims, ir mokamos iš valstybės biudžeto (*inter alia* 2003 m. liepos 4 d.,

2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); šių pensijų gavimas siejamas ne su nustatyto dydžio pensijų socialinio draudimo įmokomis, o su atitinkamu asmens statusu (tarnyba, nuopelnais ar kitomis aplinkybėmis, nuo kurių priklauso valstybinės pensijos skyrimas); valstybinių pensijų ypatumai leidžia įstatymų leidėjui, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes ir paisant Konstitucijos normų bei principų, nustatyti atitinkamas šių pensijų skyrimo sąlygas (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d., 2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas, jų skyrimo sąlygos gali būti labai įvairios ir priklausyti *inter alia* nuo tarnybos ypatumų, ekonominių valstybės išgalių (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); įstatymu gali būti nustatytas maksimalus tokių pensijų dydis, taip pat gali būti įtvirtinti įvairūs tokios pensijos maksimalaus dydžio nustatymo būdai; įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, gali nustatyti ir tam tikrus atvejus, kada valstybinė pensija asmeniui neskiriama (esant įstatyme numatytoms aplinkybėms) (*inter alia* 2007 m. spalio 22 d., 2010 m. birželio 29 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad nustatant, kokiems asmenims skiriama ir mokama valstybinė pensija, jos skyrimo ir mokėjimo pagrindus bei sąlygas, taip pat šios pensijos dydžius privalu paisyti konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo ir proporcingumo principų; valstybinės pensijos skyrimas ir mokėjimas neturi tapti privilegija; jeigu įstatymų leidėjas, įstatymu nustatydamas tokio pensinio aprūpinimo pagrindus, asmenis, kuriems skiriamos ir mokamos šios pensijos, pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, taip pat pensijų dydžius, nepaisytų Konstitucijos (pavyzdžiui, valstybines pensijas skirtų asmenims, kuriems tokios pensijos negali būti skiriamos, nustatytų nepagrįstai didelius tokių pensijų dydžius arba nepagrįstas tokių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas), toks pensinis aprūpinimas pagal Konstituciją negalėtų būti ginamas (*inter alia* 2003 m. gruodžio 3 d., 2007 m. spalio 22 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai).

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, įgyvendindamas iš Konstitucijos kylančią savo diskreciją nustatyti valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, gali nustatyti, kad asmenims, atitinkantiems įstatyme nustatytas sąlygas kelioms valstybinėms pensijoms gauti, turi būti mokama viena iš jų, taip pat, atsižvelgdamas į ekonomines valstybės išgales, kitas svarbias aplinkybes, paisydamas konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo, proporcingumo principų, kitų Konstitucijos normų ir principų, įstatymų leidėjas gali nustatyti atskirus konstituciškai pagrįstus atvejus, kai asmeniui gali būti mokama ne viena valstybinė pensija.

3. Konstitucijos 52 straipsnis, kuriame yra nustatyti pensinio aprūpinimo ir socialinės paramos pagrindai, aiškintinas neatsiejamai nuo jos 23 straipsnio, kuriuo saugoma asmens teisė į nuosavybę.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisė reikalauti mokėti Konstitucijoje ir jai neprieštaraujančiuose įstatymuose nustatytas pensinio aprūpinimo išmokas kyla iš Konstitucijos 52 straipsnio, o pagal jos 23 straipsnį yra ginami šios teisės turiniai aspektai; įstatymais nustačius pensijų rūšis, asmenis, turinčius teisę į pensiją, pensijų skyrimo ir mokėjimo pagrindus, sąlygas, pensijų dydžius, valstybei kyla pareiga pensinio aprūpinimo santykių srityje laikytis konstitucinių teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo principų; asmenys, kuriems Konstitucijoje ar įstatyme nustatyta pensija buvo paskirta ir mokama, pagal Konstitucijos 23 straipsnį turi teisę reikalauti, kad jiems tokio dydžio išmokos, kokios buvo paskirtos ir mokamos, būtų mokamos ir toliau (*inter alia* 2003 m. liepos 4 d., 2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai).

Valstybė, įstatymu nustatydamą, kad asmenys, atitinkantys įstatymo nustatytas sąlygas, įgyja teisę į tam tikrą įstatymo nustatytą pensiją, kartu prisiima įsipareigojimą tokią pensiją paskirti ir ją mokėti, taigi privalo nurodytiems asmenims atitinkamą pensinį aprūpinimą garantuoti tokiais pagrindais ir dydžiais, kokie nustatyti įstatyme, o asmenys, atitinkantys įstatymo nustatytas sąlygas, turi teisę reikalauti, kad valstybė vykdytų įstatymu prisiimtą įsipareigojimą ir jiems skirtą atitinkamą pensiją bei mokėtų nustatyto dydžio išmokas; įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų atitinkamos pensijos mokėjimą įstatymo nustatytas sąlygas atitinkantiems asmenims (*inter alia* 2007 m. spalio 22 d., 2010 m. birželio 29 d. nutarimai).

4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti prisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise.

IV

Dėl Valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) atitikties Konstitucijai

1. Pareiškėja Seimo narių grupė prašo ištirti, ar Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalis (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) tiek, kiek, pasak pareiškėjos, joje nustatyta, kad antrojo laipsnio valstybinę pensiją gaunančios 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios motinos praranda teisę gauti politiniams kaliniams ir tremtiniams skiriamą nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją.

Pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra pažeidžiama asmens teisė gauti užtarnautos pensijos išmokas, nepagrįstai ribojama konstitucinė asmens teisė į nuosavybę.

2. Minėta, kad pagal ginčijamą teisinį reguliavimą politinės kalinės ar tremtinės, turinčios teisę gauti (ar gaunančios) nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, kurios yra pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios bei įgijusios teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, turi pasirinkti vieną iš šių pensijų.

3. Sprendžiant, ar ginčijama Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) nuostata tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja Konstitucijos 52 straipsniui, pažymėtina, kad, kaip minėta, šiame Konstitucijos straipsnyje tiesiogiai neįvardytos valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinių socialinio draudimo pensijų: jos yra skiriamos asmenims už atliktą tarnybą ar nuopelnus Lietuvos valstybei, taip pat kaip kompensacija įstatyme nurodytiems nukentėjusiems asmenims, ir mokamos iš valstybės biudžeto; šių pensijų gavimas siejamas ne su nustatyto dydžio pensijų socialinio draudimo įmokomis, o su atitinkamu asmens statusu (tarnyba, nuopelnais ar kitomis aplinkybėmis, nuo kurių priklauso valstybinės pensijos skyrimas); valstybinių pensijų ypatumai leidžia įstatymų leidėjui, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes ir paisant Konstitucijos normų bei principų, nustatyti atitinkamas šių pensijų skyrimo sąlygas; įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas, jų skyrimo sąlygos gali būti labai įvairios ir priklausyti *inter alia* nuo tarnybos ypatumų, ekonominių valstybės išgalių.

3.1. Pasak pareiškėjos, neįmanoma nustatyti darbo užmokesčio tremtyje, dėl to tremtiniams mokama senatvės pensija yra mažesnė, taigi nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija tremtiniams gali būti laikoma sudedamąja jų senatvės pensijos dalimi.

Minėta, kad apskaičiuojant asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginamas reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas; reabilituotiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, dalį stažo įgijusiems kalinimo metu ar tremtyje, sąlyga įgyti minimalų stažą dirbant Lietuvos įmonėse, įstaigose, organizacijose netaikoma.

Minėta ir tai, kad apskaičiuojant papildomą valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalį atsižvelgiama ne tik į asmens po 1994 m. sausio 1 d. gautas, bet ir, jeigu asmuo to prašo ir jam tai naudinga, į iki 1994 m. sausio 1 d. gautas draudžiamąsias pajamas; asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas, nuo kurio priklauso papildomos senatvės pensijos dalies dydis, už valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinį laiką apskaičiuojamas pagal to laikotarpio minimalų mėnesinį darbo užmokestį, jeigu asmuo dėl svarbių priežasčių ar dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms.

Taigi įstatymų leidėjas, siekdamas kompensuoti politiniams kaliniams ir tremtiniams dėl įkalinimo ar tremties patirtus praradimus (be kita ko, tai, kad asmuo tam tikrą laiką negalėjo dirbti,

kad jam už atliktą darbą nebuvo mokamas atlyginimas ar už atliktą darbą nebuvo atlyginama teisingai), jų kalinimo ir tremties laiką prilygino valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, todėl šis stažas dėl asmens įkalinimo ar tremties nėra trumpesnis nei būtų tuo atveju, jeigu asmuo šiuo laikotarpiu būtų dirbęs įprastą darbą. Be to, apskaičiuojant papildomą valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalį, kuri vienintelė iš sudedamųjų šios pensijos dalių priklauso nuo per draudimo (draudimosi) laikotarpį asmens gautų draudžiamųjų pajamų dydžio, asmuo gali pasirinkti jam naudingiausią šios pensijos dalies apskaičiavimo būdą.

3.2. Pasak pareiškėjos, antrojo laipsnio valstybinių pensijų, mokamų 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusioms (įvaikinusioms), iki 8 metų juos išauginusioms ir gerai išauklėjusioms motinoms, ir nukentėjusiųjų asmenų valstybinių pensijų, mokamų politiniams kaliniams ar tremtiniam, prigimtis yra skirtinga, todėl 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar tremtinės turėtų turėti teisę gauti abi minėtas valstybines pensijas.

3.2.1. Minėta, kad Įstatyme yra nustatytos tokios valstybinės pensijos: Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos, nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos, mokslininkų valstybinės pensijos, teisėjų valstybinės pensijos.

Taigi valstybinės pensijos yra skiriamos arba už tam tikrą tarnybą ar veiklą (pavyzdžiui, pareigūnų ir karių, mokslininkų valstybinės pensijos), arba už nuopelnus Lietuvos valstybei (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos), arba kaip kompensacija nukentėjusiems asmenims (pavyzdžiui, asmenims, kurie tapo invalidais dėl 1991 m. sausio 11–13 dienomis ir po to vykdytos agresijos, politiniams kaliniams ir tremtiniam, pasipriešinimo sovietinei okupacijai dalyviams, asmenims, kurie Antrojo pasaulinio karo metais buvo išvežti priverstiniam darbams arba buvo getuose ir koncentracijos stovyklose, Antrojo pasaulinio karo dalyviams, asmenims, kurie dalyvavo likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, ir kt.) ir pan.

Minėta ir tai, kad įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas; šių pensijų skyrimo sąlygos gali būti labai įvairios ir priklausyti *inter alia* nuo tarnybos ypatumų, ekonominių valstybės išgalių; įstatymų leidėjas, įgyvendindamas iš Konstitucijos kylančią savo diskreciją nustatyti valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, gali nustatyti, kad asmenims, atitinkantiems įstatyme nustatytas sąlygas kelioms valstybinėms pensijoms gauti, turi būti mokama viena iš jų, taip pat, atsižvelgdamas į ekonomines valstybės išgales, kitas svarbias aplinkybes, paisydamas konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo, proporcingumo principų, kitų Konstitucijos normų ir principų, įstatymų leidėjas gali nustatyti atskirus konstituciškai pagrįstus atvejus, kai asmeniui gali būti mokama ne

viena valstybinė pensija.

3.2.2. Taigi konstatuotina, kad, Įstatyme nustatydamas teisinį reguliavimą, pagal kurį 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar (ir) tremtinės, kaip ir kiti valstybinių pensijų gavėjai (išskyrus valstybinę našlių ir našlaičių pensiją gaunančius asmenis), turi pasirinkti, kuri valstybinė pensija – antrojo laipsnio ar nukentėjusiųjų asmenų – turi būti joms mokama, įstatymų leidejas įgyvendino iš Konstitucijos, *inter alia* jos 52 straipsnio, kylančią savo diskreciją nustatyti valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas.

Pažymėtina, kad Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) išlyga „išskyrus valstybinę našlių ir našlaičių pensiją, kuri taip pat gali būti mokama tik viena su viena iš valstybinių pensijų“ nėra tyrimo dalykas šioje konstitucinės justicijos byloje.

3.3. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu tiek, kiek joje nustatyta, kad 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar (ir) tremtinės turi pasirinkti, kuri valstybinė pensija – antrojo laipsnio ar nukentėjusiųjų asmenų – turi būti joms mokama, nepaisyta iš Konstitucijos 52 straipsnio kylančių reikalavimų.

4. Sprendžiant, ar ginčijama nuostata tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta, teisė reikalauti mokėti Konstitucijoje ir jai neprieštarujančiuose įstatymuose nustatytas pensinio aprūpinimo išmokas kyla iš Konstitucijos 52 straipsnio, o pagal jos 23 straipsnį yra ginami šios teisės turiniai aspektai; valstybė, įstatymu nustatydama, kad asmenys, atitinkantys įstatymo nustatytas sąlygas, įgyja teisę į tam tikrą įstatymo nustatytą pensiją, kartu prisiima įsipareigojimą tokią pensiją paskirti ir ją mokėti, taigi privalo nurodytiems asmenims atitinkamą pensinį aprūpinimą garantuoti tokiais pagrindais bei dydžiais, kokie nustatyti įstatyme; asmenys, kuriems Konstitucijoje ar įstatyme nustatyta pensija buvo paskirta ir mokama, pagal jos 23 straipsnį turi teisę reikalauti, kad jiems tokio dydžio išmokos, kokios buvo paskirtos ir mokamos, būtų mokamos ir toliau.

4.1. Minėta, kad politinės kalinės ar tremtinės, pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios, teisę į nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją ir antrojo laipsnio valstybinę pensiją gali įgyti vienu metu arba teisę į vieną iš šių pensijų gali įgyti anksčiau nei į kitą.

4.1.1. Tuo atveju, kai pagal Įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar tremtinės teisę į nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją ir antrojo laipsnio valstybinę pensiją įgyja vienu metu, nė viena iš šių valstybinių pensijų dar nėra paskirta ir mokama, taigi nėra

pagrindo teigti, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu, pagal kurį jos turi pasirinkti vieną iš šių pensijų, nukrypstama nuo iš Konstitucijos 23 straipsnio kylančių reikalavimų, paneigiami asmens teisėti lūkesčiai, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas.

4.1.2. Tuo atveju, kai pagal Įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar tremtinės teisę į vieną iš minėtų valstybinių pensijų įgyja po to, kai joms jau yra paskirta ir mokama kita pensija, taip pat nėra pagrindo teigti, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu, pagal kurį jos turi pasirinkti vieną iš šių pensijų, nukrypstama nuo iš Konstitucijos 23 straipsnio kylančių reikalavimų, paneigiami asmens teisėti lūkesčiai, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas, nes juo sudaryta galimybė pasirinkti didesnę valstybinę pensiją, nesudaroma prielaidų sumažinti jau paskirtos ir mokamos valstybinės pensijos dydį, nėra paneigiama valstybės pareiga asmenims, kuriems įstatyme nustatyta pensija buvo paskirta ir mokama, ir toliau mokėti tokio, t. y. ne mažesnio, dydžio išmokas, kokios buvo paskirtos ir mokamos.

4.2. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu tiek, kiek pagal jį 5 ir daugiau vaikų pagimdžiusios (įvaikinusios), iki 8 metų juos išauginusios ir gerai išauklėjusios politinės kalinės ar (ir) tremtinės turi pasirinkti, kuri valstybinė pensija – antrojo laipsnio ar nukentėjusiųjų asmenų – turi būti joms mokama, nepaisyta iš Konstitucijos 23 straipsnio, konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių reikalavimų.

5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija) nuostata „asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų“ tiek, kiek pagal ją politinės kalinės ar tremtinės, turinčios teisę gauti nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, kurios yra pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios ir dėl to įgijusios teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, turi pasirinkti vieną iš šių pensijų, neprieštarauja Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies (2009 m. gruodžio 8 d. redakcija; Žin., 2009, Nr. 151-6778) nuostata „asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias valstybines pensijas, jo pasirinkimu mokama tik viena iš jų“ tiek, kiek pagal ją politinės kalinės ar tremtinės, turinčios teisę gauti nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, kurios

yra pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios ir dėl to įgijusios teisę gauti Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją, turi pasirinkti vieną iš šių pensijų, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Pranas Kuconis

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Dainius Žalimas